

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Esityksen yleisiä tavoitteita ja päämääriä ovat mm. tehokkuuden lisääminen, laadukkaiden julkisten palvelujen turvaaminen, alueellisen elinvoiman ja yrittämisen edellytysten vahvistaminen sekä pienten ja keskisuurten yritysten osallistumisedellytysten lisääminen. Nämä kaikki ovat kannatettavia tavoitteita.

Esityksessä valituilla keinoilla ja toteutustavoilla ei ole kuitenkaan nähtävissä olevia vaikutuksia asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Sen sijaan Soinin kunnan näkökulmasta ko. muutos tulisi aiheuttamaan merkittävässä määrin hallinnollista työtä, palvelutason laskua, palveluiden järjestämisen vaarantumista sekä lisäkustannuksia tässä lausunnossa esitetyllä tavalla.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

Hankintojen valmisteluun liittyvät tavoitteet ovat kannatettavia, mutta esitetyt muutokset eivät edistä annettujen tavoitteiden toteutumista. Ehdotukset eivät juurikaan tuo muutosta siihen, kuinka Soinin kunnassa on käytännössä toteutettu hankintoja nykyisen lainsäädännön puitteissa. Hankintalain 125 §:än esitetty muutos lisääisi merkittävästi hankintayksiköiden kustannuksia ja hankintaprosessin ajallista kestoja tilanteissa, joissa tarjouskilpailussa on saatu vain yksi tarjous.

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

Soinin kunta toteuttaa jatkossakin huolellisen markkinakartoituksen kaikissa hankinnoissa, riippumatta hankintalain muutoksesta.

Yleisesti ottaen, kirjaukset todennäköisesti kannustavat huolelliseen markkinakartoitukseen, koska vain huolellisesti toteutetulla markkinakartoituksella voi perustella hankinnan jakamatta jättämistä tai välttymistä hankinnan uudelleen kilpailuttamiselta yhden tarjouksen tilanteessa.

- Hankintalain 124 §:än esitetty (hankintakertomukseen annettavat tiedot) muutos lisää ns. hallinnollista taakkaa (hallintokustannuksia) sekä myös välillistä suunnittelu- yms. työtä kaikissa hankintayksiköissä. Pidemmällä aikavälillä esitettyä muutosta tullessiin hankintalain 146 §:n rajoituksista huolimatta käsittelemään hankintaoikaisuissa ja muutoksenhauissa, mikä aiheuttaa suoria ja välillisiä kustannuksia. Hankintalain 125 §:än esitetty muutos, joka velvoittaisi hankintamenettelyn keskeyttämiseen tietyissä tilanteissa, on tavoitteeltaan ymmärrettävä, mutta on käytännössä erittäin hankala ja hankintayksiköiden kustannuksia merkittävästi lisäävä. Mikäli hankintamenettely jouduttaisiin aina keskeyttämään, ellei tarjouksia ole yhtä useampaa, sama tarjoaja todennäköisesti valittaisiin uudessa kilpailussa mutta korkeammalla hinnalla. Lisäksi hankintayksikön vahingoksi jäisivät uuden tarjouskilpailun järjestämisen kustannukset sekä siihen käytetty aika. Tarjousten saamisen puute saattaa hyvin harvoissa tapauksissa johtua hankintayksiköiden hankintaosaamisesta, mutta pääosin se johtuu alueella toimivien yritysten puutteesta ja siitä, että tarjoajia ei vain ole. Pienessä kunnassa palvelun tarjoajia ei välttämättä ole.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Soinin kunta viittaa edellisessä kohdassa lausuttuun. Hankintalain 65 §:än esitettyä muutosta lukuun ottamatta keinot eivät ole sopivia tavoitteiden saavuttamiseksi.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Soinin kunta ei kannata sidosyksiköiden käytön rajoittamista koskevaa esitystä esitetyssä muodossaan. Esitys ei ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen. Tämä johtuu esityksen puutteellisesta vaikutustenarvioinnista, sen taloudellisista ja toiminnallisista vahingoista erityisesti pienille ja keskisuurille kunnille sekä hyvinvointialueille, sekä ristiriidasta perustuslain 121 §:n määrittelemän kuntien itsehallinnon kanssa.

Muutos tulee kohtelemaan erikokoisia kuntia perusteetta eriarvoisesti. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaisesti kaikkien kuntien itsehallintoon vaikuttavan lakiehdotuksen vaikutuksia ei voida arvioida vain yleisesti ja valtakunnallisesti koko kuntasektorin tasolla, vaan vaikutuksia on tarkasteltava myös kuntakohtaisesti, kunkin kunnan tasolla erikseen. Vähintäänkin tulee arvioida esityksen vaikutuksia erikokoisiin kuntiin, sillä käytännössä kuntien mahdollisuudet järjestää toimintonsa itse vaihtelevat huomattavan paljon.

Esitetty muutos koskisi lähes kahtasataa hankintalain mukaista sidosyksikköä, joiden toimintaan ei nykyisellään olisi mitään syytä puuttua ja joiden toimintaa ei ole Soinin kunnan käsityksen mukaan pidetty ongelmallisena.

Omistusjärjestelyihin pakottava esitetty vähimmäisomistusmekanismi myös vaarantaa ja osin kokonaan lopettaa alueellisen yhteistyön palvelujen järjestämisessä. On syytä muistaa, että palvelujen järjestämiseen yhdessä on aiemmin jopa kannustettu volyymihyötyjen, osaamisen, neuvotteluvoiman ja investointien keskittämisen hyötyjen saamiseksi. Esitetyllä säätelyllä vaikeutetaan kuntien yhteistyötä ja yhteistä kehitystyötä sekä tuhoetaan kuntien yhteisiä järjestelmiä ylläpitävien yhtiöiden rakentamat palvelut erikokoisille omistajakunnille. Asiantuntijoiden keskittämällä sidosyksikköön on saavutettu merkittäviä kustannushyötyjä. Sidosyksiköt ovat mahdollistaneet myös pienten kuntien pääsyn mukaan järjestelmien kehitystyöhön ja hyötymisen isompien kuntien resursseista sekä suuremmasta volyymista.

Toisaalta alueellinen yhteistyö on ollut äärimmäisen hyödyllistä pienempien kuntien toimintaedellytysten varmistamiseksi sekä kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyön pohjana. Esitetty muutos yhtiöiden omistukseen sirpaloittaa ja rikkoo toimivia palveluja ja järjestämisen tapaa. Lyhyen siirtymäajan vuoksi myös kuntien lakisääteisten palvelujen järjestäminen vaarantuu.

Esityksessä ei ole huomioitu eikä arvioitu kattavasti Suomen maantieteellisiä ja toimialakohtaisia erityispiirteitä tai taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia. Erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien sekä hyvinvointialueiden kykyyn järjestää tarvitsemansa palvelut liittyvät vaikutukset jäävät epäselviksi. Kuten Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) ja valtiovarainministeriön lausunnoissa sekä mietinnössä esittämässään eriävissä mielipiteissä korostavat, esitettyyn vähimmäisomistusvaatimukseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä, jotka voivat huomattavasti kasvattaa julkisen sektorin kustannuksia, erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien sekä hyvinvointialueiden kohdalla.

Suomen harvaan asutuilla alueilla ja pienissä kunnissa markkinoiden toiminta on usein rajallista, eikä kilpailu ole riittävää. Sidosyksiköiden merkitys vaihtoehtona omalle tuotannolle korostuu kyseisillä alueilla, joissa työvoiman ja osaajien saatavuus on heikompaa kuin Suomen kasvukeskuksissa. Toimialoista esim. ICT-infrastruktuuripalveluja tuottavat sidosyksiköt ovat erityisen keskeisessä asemassa, sillä ne turvaavat yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisen ICT-infrastruktuurin turvallisuutta sekä tieto- ja kyberturvallisuuden toteutumisen omistajilleen. Kriittisen ICT-infrastruktuurin toimivuus on elintärkeää julkisen sektorin varautumisessa ja huoltovarmuuden toteutumisessa, erityisesti kiristyneessä hybridi- ja kyberuhkien aikakaudessa.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Kuten Kuntaliitto on tuonut esiin, esitetty muutos koskisi lähes kahtasataa hankintalain mukaista sidosyksikköä, joiden toimintaan ei nykyisellään olisi mitään syytä puuttua ja joiden toimintaa ei ole

Kuntaliiton käsityksen mukaan pidetty ongelmallisena. Esitetty vähimmäisomistusprosentti johtaa alle kymmenen omistajan yhtiöissä täysin epätarkoituksenmukaisiin omistusosuuksien myynteihin omistajien kesken, eikä syntyvillä kustannuksilla saavuteta mitään käytännön hyötyä. Uudistuksen hyödyt ovat epäselvät ja epäsuhdassa palveluiden uudelleenjärjestelyistä aiheutuvaan työhön ja kustannuksiin.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

Käytännössä muutos johtaisi siihen, että pienet kunnat kuten Soini, joiden omistusosuus ei täytä 10 prosentin vähimmäisvaatimusta, jäisivät alueellisesti sidosyksikköyhteistyön ulkopuolelle.

Soinin kunnan osalta muutoksen vaikutuksia on arvioitu neljän toimialan osalta: 1) ict/taloushallinto/tietosuojapalveluiden, 2) elinkeinopalveluiden, 3) jätepalveluiden osalta ja 4) ruokapalvelujen osalta.

1. Ict/taloushallinto/tietosuoja -palvelut:

Soinin kunta ostaa ict-palvelut, taloushallinnon palvelut sekä tietosuojavastaavan palvelut sidosyksiköltään Järvinet Oy:ltä. Järvinet Oy on 16 eri organisaation (kunnat, kuntayhtymä, hyvinvointialue) omistama osakeyhtiö. Yhtiö tarjoaa omistajilleen ammattitaitoiset ict- ja taloushallinnon palvelut.

Esitetyn lainsäädäntömuutoksen johdosta toiminta ei voisi jatkua nykyisellään. Mahdollista olisi, että omistajien määrää vähennettäisiin. Tämä tarkoittaisi osakkaiksi jäävien organisaatioiden osalta sitä, että joko palveluiden hinnat tulisivat volyymin pienenemisen johdosta nousemaan tai palveluiden taso esimerkiksi eri asiantuntijoiden vähentämisen vuoksi laskemaan. Mikäli kyseiset palvelut otettaisiin kunnan omaksi toiminnaksi, tulisi palvelutaso laskemaan. Tämä johtuisi siitä, että kunnan ei olisi yksin mahdollista palkata yhtä laajasti eri alojen asiantuntijoita, kuten kunnilla yhdessä yhteisen sidosyksikön kautta on ollut (sijaisjärjestelyt, henkilöstön koulutus ym.).

Lainsäädäntömuutoksen johdosta vuosien aikana rakennettua yhteistyötä jouduttaisiin purkamaan. Yhteistyön ulkopuolelle jäävien kuntien tulisi olemaan erittäin vaikea löytää asiantuntevaa työvoimaa ja tietyissä asiantuntijatehtävissä yksittäisen kunnan tarve on pakottava mutta määrältään vähäinen. Tämä on erityisen suuri ongelma pienissä kunnissa, joissa muutenkin on vaikeuksia saada osaavaa työvoimaa. Esimerkiksi tietosuojavastaavan palveluiden osalta yhden asiantuntijan työpanoksen jakaminen usean kunnan kesken on toiminut hyvin, mutta jatkossa osa saattaisi jäädä ilman yhteistä palvelua.

2. Elinkeinopalvelut:

Soinin kunta ostaa elinkeinopalvelut sidosyksiköltään Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelut Oy:ltä (JPYP). Elinkeinoyhtiö JPYP:n omistavat 5 kuntaa ja 20 yritystä.

Lakimuutoksen johdosta kuntien omistusosuuksia elinkeinoyhtiössä jouduttaisiin vähäisissä määrin muuttamaan sekä yritysten osuudet lunastamaan. Muutos aiheuttaisi hallinnollista työtä ja lisäkustannuksia.

3. Jätepalvelut:

Soinin kunnan jätehuollosta vastaa seudun kuntien omistama Millespakka Oy. Millespakka Oy:n omistukset on nyt jaettu asukaslukujen suhteessa. Tällä hetkellä vain kolme kuntaa omistaa yli 10 %:n. Mikäli lakimuutos toteutuu suunnitellusti, yritys olisi teoriassa uudelleenjaettavissa, mutta käytännössä vaatisi, että vajaan 700 asukkaan Lestijärven ja reilu 9000 asukkaan Alajärven pitäisi pystyä sitomaan yhtä paljon omistusta ja myös vastaamaan yhtä isoina osuuksina mahdollisista riskeistä. Tämä ei ole käytännön näkökulmista realistista. Todennäköisin vaihtoehto esityksen toteutuessa olisi, että kuntien omistama jätehuoltoyritys jouduttaisiin pilkkomaan osiin ja iso osa jätehuollon järjestelyistä jouduttaisiin aloittamaan kuntakohtaisesti alusta. Eikä pienissä kunnissa palvelun tarjoajia välttämättä ole.

Yhteistyö on mahdollistanut kuntien välisen yhteistyön niin, että jätehuollon vaatimuksia on pystytty toteuttamaan säädösten mukaisesti – yksittäisillä kunnilla ei välttämättä olisi riittänyt resursseja vaatimusten toteuttamiseen riittävällä tasolla ympäristön- ja terveydensuojelun edellyttämällä tavalla. Mikäli jätehuoltoa jouduttaisiin toteuttamaan kuntakohtaisesti, mm. seuraavat näkökulmat tulevat aiheuttamaan haasteita:

- Jätehuoltoinfra ei ole tasaisesti kunnille jakautunut, esim. alueen ainoa jätekeskus/kaatopaikka toimii tällä hetkellä Alajärvellä ja vastaavaa palvelua ei ole muissa toiminta-alueiden kunnissa. On epäselvää, miten jatkossa esim. kaatopaikoille päätyvät jätteet voitaisiin käsitellä.
- Jätteiden jatkokäsittelyn vaihtoehdot ovat rajalliset. Esim. monet jätteenpolttolaitokset ovat kuntaomisteisten jäteyhtiöiden omistamia ja sama sääntely vaikuttaisi niihinkin. On täysin epäselvää, ketkä ja millä säännöillä voisivat käyttää jatkossa olemassa olevaa jätteenpolttokapasiteettia ja mitä tehdään niille jätteille, joille ei vastaanottajaa löydy.
- Investointeja on tehty vuosien mittaan tarveperusteisesti eri kuntiin. Kunkin kunnan osuus niistä olisi hankala arvottaa niin, että osuuksien uusjako pystyttäisiin luotettavasti ja tarkoituksenmukaisesti toteuttamaan, mikäli jätehuoltoyritys haluttaisiin pilkkoa. Lisäksi, mikäli kaikkea nyt käytettävissä olevaa infraa/kalustoa ei jatkossa voisi käyttää, se lisäisi yksittäisten kuntien nykyiset rakenteet/varusteet jouduttaisiin korvamaan uusilla/omilla vastaavilla.
- Tällä hetkellä kaikille tuottajavastuun alaisille jätteille ei ole vastuutahoilta saatu lavoja/keruupisteitä, vaan esim. SER-romuja siirretään jäteyhtiön sopimiin keruupisteisiin. Tuottajayhteisöt eivät ole olleet halukkaita tarjoamaan lavoja kohteisiin, joissa jätettä syntyy vähäisiä määriä. Lain mukaan jätettä on kuitenkin kerättävä.
- Edellinen jätelain muutos lisäsi kuntien vastuulle uusia jätekeräilyjä, mm. pakkausjätteiden kiinteistökohtaisen keruun, sekä siirsi osan aiemmin yrittäjien vastuulla olleesta biojätteen keräilystä kuntien vastuulle. Edes koko Millespakka Oy:n toiminta-alueella erilliskerättävien jätteiden keruusta ei ole tullut kuin 1–2 todellista ja hinnaltaan kohtuullista tarjousta. Vastaavien keräilyjen toteuttaminen yksittäisen kunnan alueella ei ole järkevää/kannattavaa yrittäjien näkökulmasta ja on mahdollista, että palvelua ei tarjottaisi lainkaan. Lisäksi näiden erilliskerättävien jätteiden määrä on niin vähäinen, että yksittäisen kunnan jätekeruu ja jätteiden toimittaminen Millespakan näkökulmasta etäällä sijaitseviin terminaaleihin olisi todella tehotonta. Jopa tavanomaisen jätteen keruussa on nähtävissä viitteitä, että kuntakohtaisesti toimivat yrittäjät eivät enää halua tuottaa kaikkia palveluita.
- Muutos toisi haastetta kunnissa olevalle yritystoiminnalle. Alueella ei ole vapaata jätepalvelukapasiteettia tarjolla joko lainkaan tai pienyrittäjälle sopivaan hintaan. Erityisesti vaarallisten jätteiden keruuta tarjotaan alueellamme huonosti. Jo nykyisen sääntelyn mukaan

yrittäjien jätehuolto on vaikeutunut ja vielä pienempiin kokonaisuuksiin pilkottuna vaikeutuu entisestään.

4. Ruokapalvelut:

Soinin kunta ostaa palvelut Kokkaamo Ateriapalvelut Oy:ltä. Yhtiön omistajina ovat Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Isojen, Kuortaneen ja Soinin kunnat, sekä Ähtärin kaupunki.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen jouduimme keittiöt yhtiöittämään, sillä em. kunnissa ei ollut muuta mahdollisuutta. Yhtiön omistusosuudet menevät asukaslukujen suhteessa. Jos lakimuutos toteutuu suunnitellusti, joudutaan yhtiön omistus pohja uudelleen jakaa. Tällä hetkellä omistus pohja on verrannollinen määriteltyyn jakoperusteeseen. Ilman hyvinvointialueuudistusta ei koko yhtiöittämistä olisi tehty. Tämä yhtiöittämisratkaisu oli kunnille jo huomattavasti kalliimpi toteuttaa kuin se olisi tuotettu omana toimintana.

Ruokapalveluiden tuottamisessa ei ole olemassa kilpailua Soinin kokoisessa kunnassa.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Kts. edellisen kysymyksen vastaus. Soinin kunta ei ole tehnyt vielä linjauksia mahdollisista tulevista toimenpiteistä.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Esitetystä lakimuutoksesta ei seuraisi taloudellisia tai muita hyötyjä. Sidosyksiköiden vähimmäisomistusvaade aiheuttaa merkittäviä ja peruuttamattomia taloudellisia ja toiminnallisia vahinkoja erityisesti yhteistyön ulkopuolelle jääville pienille kunnille sekä hyvinvointialueille.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Siirtymäajat ovat ehdottomasti liian lyhyitä.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Toimenpiteet vaihtelevat toimialoittain. Toiminnan suunnittelu, neuvottelut ja tarvittavat hallinnolliset muutokset vievät aikaa.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Toimialoilla, kuten jätehuolto, omistusvaatimus ei ole toteutuskelpoinen ja muilla toimialoilla omistusvaatimus ei ole tarkoituksenmukainen.

Hallituksen lakiehdotusta tulee täsmentää poikkeuksella, joka huomioi Suomen harvaan asutut alueet ja pienet kunnat. Näkemys pienten kuntien huomioimisesta hankintalakiin kirjattavalla poikkeuksella on yhteneväinen myös Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV 9/2024) sidosyksikköjä koskevan selvityksen johtopäätelmien kanssa, sekä työryhmän mietinnössä esitettyjen eriävien mielipiteiden kanssa. Alla esitettyjen poikkeusten avulla varmistettaisiin myös perustuslain 121 §:n mukainen kunnan itsehallinnon toteutuminen kunnan tarvitsemien palvelujen järjestämisessä. Tämä on erityisen tärkeää Soinin tyyppisille pienille kunnille, joita esitetty 10 prosentin vähimmäisomistusvaade muutoin vahingoittaisi merkittävästi, erityisesti taloudellisesta näkökulmasta sekä toiminnan laadun että kyberturvallisuuden turvaamisen kannalta.

1. Vaihtoehto

Poikkeuksena olisi, ettei lakia sovellettaisi ainoastaan julkista palvelutoimintaa harjoittaviin yhtiöihin, jotka eivät tarjoa palveluja markkinoille, esim. ateriapalveluja tarjoava Kokkaamo Ateriapalvelut Oy, eikä kunnan lakisääteisiä tehtäviä hoitaviin yhtiöihin, esim. Millespakka Oy (jätehuolto)

2. Vaihtoehto

Poikkeuksena pienille kunnille (asukasluku alle 10 000 asukasta) tulee mahdollistaa palvelujen hankinta sidosyksiköltä myös alle 10 prosentin omistuksella. Jokaista pientä kuntaomistajaa kohden, joilla on alle 10 prosentin omistus sidosyksiköstä, tulee olla yhteinen hallituspaikka sidosyksikössä.

3. Vaihtoehto

Mikäli sidosyksikön toiminta-alueen väestöpohja on enintään noin 400 000 asukasta, tulisi sidosyksikön omistajilla olla mahdollisuus hankkia palveluja sidosyksiköltä alle 10 prosentin omistuksella.

Poikkeuksilla voidaan jatkossakin tarjota kustannustehokkaita ja laadukkaita palveluja Suomen harvaan asutuilla alueilla ja pieniin kuntiin, mikä osaltaan mahdollistaa elinvoimaisuuden säilymisen. Poikkeukset turvaavat etenkin pienten kuntien palvelujen satavuuden, huoltovarmuuden sekä tieto- ja kyberturvallisuuden sekä varautumisen kyberuhkiin ja hybridivaikuttamisen riskeihin.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Ei vastaa. Sidosyksikkönä toimivat yhtiöt ovat tärkeitä kunnan varautumisen näkökulmasta, koska palveluita tulee tuottaa myös tilanteissa, joissa se ei olisi yksityisen sektorin näkökulmasta kannattavaa. Sidosyksiköiden käytön rajaaminen on yhteydessä varautumisen ja huoltovarmuuden kysymyksiin. Markkinaehtoisten palveluntarjoajien saatavuus vaihtelee alueittain, ja loppukädessä kunnalla on lakisääteinen velvoite järjestää palvelut myös tilanteissa, joissa markkinaehtoista palvelua ei ole saatavilla.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Rikosrekisteriotteiden tarkistaminen on tällä hetkellä hyvin rutiininomainen toimenpide niin yrityksille kuin sidosyksiköillekin. Yrityksillä on aina otteet valmiina ja ne on helppo ja kohtuullisen nopea tarkistaa. Joka tapauksessa hankintayksiköillä olisi esityksen mukaisesti velvoite tarkistaa vakuutukset, joten hallinnollinen taakka ei esityksen perusteella vähene.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Muutos keventäisi hallinnollista taakkaa vain vähäisessä määrin.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Hankintalain sanamuoto on ollut hieman epäselvä nykymuodossaan, mutta kunnan käsityksen mukaan velvollisuus jälki-ilmoituksen julkaisemiseen on ollut jo olemassa.

Muut huomiot

Hallituksen esityksessä oletetaan virheellisesti, että sidosyksiköiden avulla pyrittäisiin kiertämään hankintalakia. Todellisuudessa sidosyksiköt ovat hankintayksiköjä, jotka ovat velvollisia kilpailuttamaan hankkimansa palvelut ja tavarat hankintalain mukaisesti. Esityksessä väitetään myös, että sidosyksikköhankintojen korvaaminen kilpailutuksilla tuottaisi aina positiivisia vaikutuksia. Käytännön kokemukset kuitenkin osoittavat, että vaikutukset vaihtelevat merkittävästi toimialan, hankittavan palvelun, markkinatilanteen ja sidosyksikön mukaan. Yksioikoisten väitteiden esittäminen ilman perusteellisia selvityksiä ja vaikutustenarviointeja voi johtaa harhaanjohtavaan kuvaan, mikä saattaa ohjata julkista mielipidettä virheellisesti.

Soinin kunta toteaa, että kunnan näkemyksen mukaan uudistuksella ei tavoiteta sille asetettuja tavoitteita. Uudistuksen ei-toivotut vaikutukset tulisi huomioida tulevassa sääntelyssä.

Soinissa 10.3.2025

Maija Pihlajamäki, kunnanjohtaja

Kati Tiala, vs. hallintojohtaja

Pahankala Tuula

Soinin kunta - Kunnanhallitus 10.3.2025